

Ο βραχυπρόσθιο επαναπροβλεπόμενος

Οριζόμενων κατωδύνσεων της οικονομικής πολιτικής που έγινε τις τελευταίες μέρες του πρώτου δεκαπενθήμερου του Οκτωβρίου, έχει δύο βασικά χαρακτηριστικά:

- τη ρεαλιστική εκτίμηση της κατάστασης και των δυνατοτήτων της ελληνικής οικονομίας,
- την επίτευξη υψηλού βαθμού αποτελεσματικότητας των μέτρων και αποφάσεων της οικονομικής πολιτικής.

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, ήδη από την πρώτη θητεία της, επιδίωξε την, από κοινού, αντιμετώπιση των βασικών διαρθρωτικών προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας και την μακρόπνοη καθιέρωση μιας κοινωνικής πολιτικής. Οι στόχοι της πρώτης αυτής περιόδου επιτεύχθηκαν σε ικανοποιητικό, συχνά, βαθμό. Το αποτέλεσμα της σταθερής προώδης της κυβερνητικής πολιτικής στους στόχους αυτούς πρέπει να συναρτάται με την επιβεβαίωση (σε συνθήκες πολύπλευρης ανάπτυξης της πολιτικής δημοκρατίας και ουσιαστικής ανανέωσης των κοινωνικών και οικονομικών θεσμών) της λαϊκής εμπιστοσύνης στο πρόγραμμα του ΠΑΣΟΚ για το σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας μας.

Το ενδιαφέρον για τα προβλήματα, τις προοπτικές και την εξέλιξη της οικονομίας είναι κοινό. Άλλωστε, η ομιλία του Πρωθυπουργού της χώρας στα πλαίσια των εγκαινίων της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης, στις 31 Αυγούστου 1985, έδωσε την ευκαιρία για την ακόμη πλατύτερη συζήτηση των οικονομικών θεμάτων. Στην ~~Θίδια~~ κατεύθυνση εξασφαλίσθηκε και η σύγκληση των διαφόρων απόψεων στις διαδοχικές συνεδριάσεις του Ε...Σ...Α...Π..., όπου αντιπροσωπεύονται όλοι οι φορείς, που ασχολούνται και επηρεάζουν την οικονομική ζωή της χώρας. Τέλος, ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας είχε διαδοχικές επαφές με εκπροσώπους του συνδικαλιστικού κινήματος και του επιχειρηματικού κόσμου, προκειμένου να γίνει μια ουσιαστική ανταλλαγή απόψεων, ώστε τα μέτρα που θα οριστικοποιήσουν την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης για την επόμενη διετία, να αντανακλούν, όσο το δυνατόν, μια πλατύτερη συναίνεση των κοινωνικών παραγόντων.

Η κοινή συνισταμένη όλων των παραπάνω συσκέψεων και τοποθετήσεων εκφράσθηκε με σαφήνεια από τον Πρωθυπουργό στην ~~παραπάνω~~ ομιλία του, όπου, ανάμεσα σε άλλα ~~τόνισε~~ :

"Η οικονομία καθορίζει το παρόν και το μέλλον μας. Γι αυτό οφείλουμε να πούμε την αλήθεια. Η πίστη για το παρόν και η αισιοδοξία για το μέλλον της χώρας μας, πρέπει να προκύπτει μέσα από τη γνώση της κατάστασής μας σήμερα. Οφείλουμε να πάρουμε τις ευθύνες μας απέναντι στο έθνος και στο λαό μας, όχι μόνο η κυβέρνηση αλλά ταυτόχρονα και τα κόμματα, οι κοινωνικές τάξεις και οι συνδικαλιστικοί φορείς."

Οι διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας

Το οικονομικό μοντέλλο που ακολουθήθηκε μεταπολεμικά στην χώρα μας, στηρίχθηκε σε μια επεκτατική αλλά τυφλή, ως προς το μέλλον, οικονομική πολιτική. Έτσι, η ελληνική οικονομία βρέθηκε εντελώς απροετοίμαστη μπροστά στην εξέλιξη της οικονομικής κρίσης της δεκαετίας του '70. Επιπλέον, και ενώ τα κλασσικά φαινόμενα της κρίσης αυτής είχαν εκδηλωθεί με ανστηρότητα, τόσο στη χώρα μας όσο και στη διεθνή οικονομία, η πολιτική των κυβερνήσεων μέχρι το 1981, οδήγησε στην επανάληψη των ίδιων λανθασμένων επιλογών και δεν απέτρεψε την παραπέρα όξυνση των διαρθρωτικών προβλημάτων του εθνικής οικονομίας.

Είναι χαρακτηριστικό, από την άποψη αυτή, το γεγονός, ^{σε μεγάλο βαθμό,} ότι η ελληνική μεταποίηση στήριξε τη ~~μεγέθυνσή~~ της σε ευκαιριακές και απρογραμματίστες επιχειρηματικές αποφάσεις, και ~~ευνέχισε~~ λειτουργεί σε ένα προστατευτικό περιβάλλον, όπου, ενώ το κοινωνικό κόστος της ανάπτυξής της ήταν ιδιαίτερα ψηλό, οι λύσεις και οι επείγουσες αποφάσεις για την αντιμετώπιση γνωστών προβλημάτων της, μετατίθενταν συνεχώς στο ~~μα~~ απότερο μέλλον.

Επιπλέον, οι οικονομικοί φορείς, αλλά και η δημόσια διοίκηση αγνόησαν, πρακτικά, την ανάγκη λήψης αποφασιστικών μέτρων εξυγίανσης και εκσυγχρονισμού της οικονομίας μας, προκειμένου ^{να προκύπτει} ~~η προετοιμασία~~ της χώρας για την πλήρη ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Αντ' αυτού, οι επενδύσεις μειώθηκαν τόσο στον ιδιωτικό τομέα, όσο και στον δημόσιο, η λειτουργία της κρατικής μηχανής έγινε ακόμη πιο γραφειοκρατική και αναποτελεσματική, η κοινωνική πολιτική εξακολούθησε να θεωρεί ^{δου} ~~ανύπαρκτη~~, σημα ^{ντ} ~~ν~~ικά προβλήματα του έλληνα πολίτη, και το δημόσιο έλλειμμα στο εσωτερικό και στο εξωτερικό ^{αδικαιολόγητα ψαλός} ~~μεγάλωσε~~ με ρυθμούς.

Η κατάσταση αυτή οδήγησε την ελληνική κοινωνία και την οικονομία της στη βαθύτερη και πιο επικίνδυνη κρίση.

Την αντιμετώπιση της πολύπλευρης αυτής κρίσης ανέθεσε η λαϊκή εντολή στην πρώτη σοσιαλιστική κυβέρνηση το 1981.

Το άνοιγμα της ελληνικής οικονομίας στο εξωτερικό, αποτελεί μια σταθερά, που δεν αναμένεται να αλλάξει. Το πρόβλημα προέρχεται όχι από το γεγονός ότι έχουμε μια ^{Εξωτερική} οικονομία, αλλά από την διαρθρωτική αδυναμία της να αυξήσει αντίστοιχα την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της. Κατ' αυτόν όμως τον τρόπο, το σύνολο σχεδόν των διαρθρωτικών αδυναμιών της οικονομίας, αντανakλώνται στο ισοζύγιο πληρωμών, που αποδείχθηκε, στο παρελθόν αλλά και κατά τη διάρκεια του 1985, ιδιαίτερα ευπαθές στο δυσμενές διεθνές οικονομικό περιβάλλον. Έτσι, το ισοζύγιο πληρωμών, έχει γίνει ο κύριος περιοριστικός παράγοντας στην άσκηση της οικονομικής πολιτικής. Αρκεί να τονίσουμε ότι αποτελούμε μοναδική περίπτωση χώρας, που οι εξαγωγές των αγαθών, που παράγει, καλύπτουν λιγότερο από το μισό -για την ακρίβεια, 45%- των εισαγωγών που κάνουμε. Από την άλλη η ασταθής ισορροπία του ισοζυγίου πληρωμών στηριζόταν σε πολύ μεγάλο βαθμό στην είσπραξη αδήλων πόρων και στην εισροή ιδιωτικών κεφαλαίων. Επομένως, στο βαθμό που και οι δύο αυτές πηγές πόρων υπόκεινται σε σημαντικές αυξομειώσεις, ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στη διεθνή οικονομία, το έλλειμμα του ισοζυγίου με το εξωτερικό μετατρέπεται στον πιο άμεσο και πιεστικό δείκτη της οικονομικής εξέλιξης.

Η οικονομική πολιτική στην περίοδο 1981-1985

Η κρισιμότητα της κατάστασης στην οικονομία στα τέλη του 1981, ήταν γνωστή σε όλους τους οικονομικούς και πολιτικούς παρατηρητές. Αυτό φαίνεται και από τις "μαύρες" προβλέψεις, που έγιναν ως προς τις επιπτώσεις που θα είχε η κυβερνητική αλλαγή και η εφαρμογή του κοινωνικού προγράμματος της σοσιαλιστικής κυβέρνησης που απέκτησε η χώρα τον Οκτώβριο του 1981

Παρόλ' αυτά, είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι κατά την τετραετία που πέρασε, πραγματοποιήθηκαν σημαντικά βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση. Χαρακτηριστικά, ο πληθωρισμός μειώθηκε ενώ ταυτόχρονα προωθήθηκε μια ριζική πολιτική στήριξης του εισοδήματος των μισθωτών και των συνταξιούχων. Οι δαπάνες για κοινωνικούς σκοπούς και για δημόσιες επενδύσεις αυξήθηκαν γρήγορα, στηρίζοντας την πολιτική της κυβέρνησης για ένα Κράτος-Δικαίου.

Παρά τη στασιμότητα

των ιδιωτικών επενδύσεων, οι συνολικές επενδύσεις αυξήθηκαν το 1984 μια που οι δημόσιες επενδύσεις αυξήθηκαν σημαντικά, οδηγώντας έτσι στην πραγματική βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής υποδομής, ιδιαίτερα στην ελληνική επαρχία.

Στον χώρο της βιομηχανίας, η πολιτική για την εξυγίανση ^{Εφαρμογή} των προβληματικών και υπερχρεωμένων επιχειρήσεων και η ανασυγκρότησή της πολιτική, που ολοκληρώθηκε πρόσφατα με τα ειδικά μέτρα που ανακοίνωσε η κυβέρνηση. Ταυτόχρονα, καθιερώθηκε η εφαρμογή μιας βιομηχανικής πολιτικής

με εξειδικευμένες κλαδικές κατευθύνσεις για την αναδιάρθρωση του παραγωγικού δυναμικού, σαν μέρος του αναπτυξιακού προγράμματος της κυβέρνησης. Τέλος, υποστηρίχθηκαν ενεργητικά οι μικρομεσαίοι παραγωγοί, τόσο με θεσμικά μέτρα όσο και με μέτρα που έχουν να κάνουν με την εξυγίανση και την ανάπτυξη του πιστωτικού συστήματος.

γλωσσικά →

Πέρα όμως από τη συγκράτηση των οικονομικών μεγεθών και την εγκαθίδρυση μιας δίκαιης κοινωνικής πολιτικής, υπήρξε και μια σειρά μέτρων θεσμικού κυρίως χαρακτήρα, με έμφαση στο τρίπτυχο εκσυγχρονισμός-λαϊκή συμμετοχή-αποκέντρωση.

Όπως υπογράμμισε, ο Πρόεδρος της κυβέρνησης, "Ο εκσυγχρονισμός ήταν και είναι μια βασική προϋπόθεση για την παραπέρα ανάπτυξη του τόπου μας. Είτε αναφερόμαστε στο δημόσιο τομέα είτε στον ιδιωτικό, η στασιμότητα, η υπανάπτυξη, η έλλειψη προσαρμογών είναι φανερό. Είναι ίσως αυτό το κυριότερο σύμπτωμα που χαρακτηρίζει την υπανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας."

Η κυβέρνηση προς αυτή την κατεύθυνση επιβεβαίωσε για μια ακόμη φορά ότι η πολιτική της στηρίζεται στην παραπέρα οργάνωση και ανάπτυξη των θεσμών της πλατειάς λαϊκής συμμετοχής που θεσπίστηκαν και λειτούργησαν (άλλοτε καλύτερα και άλλοτε λιγότερο αποτελεσματικά) ήδη από το 1982-83. Αυτή η κατεύθυνση δεναποτελεί μόνον μια ιδεολογική και πολιτική δέσμευση αλλά και μια βαθύτερη συνείδηση της ανάγκης κινητοποίησης όλου του έμφυχου δυναμικού που διαθέτει ο τόπος.

Η αποκέντρωση αποτελεί ένα διπλό όπλο επίτευξης των παραπάνω στόχων για την κοινωνική και οικονομική αναβάθμιση. Η προώθησή της την πρώτη τετραετία, που θα συνεχισθεί ακόμη πιο εντατικά τα επόμενα χρόνια, σκοπένει στο να δώσει στο ελληνικό κράτος τις δυνατότητες μιας σύγχρονης και αποτελεσματικής διοίκησης, που θα είναι στενά διασυνδεδεμένη με τις ανάγκες και τις προοπτικές της ελληνικής επαρχίας. Χωρίς αποκέντρωση η όλη αναπτυξιακή προσπάθεια δεν μπορεί να αγγίξει το τεράστιο δυναμικό της περιφέρειας.

Οι προτεραιότητες για την επόμενη περίοδο

Η κυβέρνηση θεωρεί ότι η αφετηρία σήμερα είναι σε καλύτερο σημείο από εκείνο του 1981, με την έννοια ότι στην ^{πρ}επόμενη περίοδο επιτεύχθηκε συγκεκριμένη πρόοδος σε πολλούς κρίσιμους τομείς, γεγονός που οδήγησε σε ωρίμανση των συνθηκών ώστε να δοθεί αμεσότερη έμφαση στο θέμα της ανάπτυξης. Άρα, μιλώντας για την οικονομική πολιτική της νέας τετραετίας,

δεν μιλάμε για μια νέα πολιτική με την έννοια της άρνησης αυτών που πραγμα-
τοποιήθηκαν, ούτε για υπαναχώρηση στους στόχους. ~~και~~ Η οικονομική πολιτική,
που θα ακολουθηθεί, αφορά κυρίως στην υλοποίηση των στόχων, που έχουν τεθεί, ~~αλλά~~
και στη συνεπή και ρεαλιστική διαμόρφωση των ενδιάμεσων στόχων. Οι στόχοι
αυτοί ~~απαιτούν~~ την τοποθέτηση τόσο της κυβέρνησης όσων και των άλλων
παραγόντων της οικονομικής και πολιτικής ζωής της χώρας, απέναντι στα
προβλήματα αναδιάρθρωσης του παραγωγικού δυναμικού και αντιμετώπισης
των βραχυχρόνιων ανισορροπιών ~~επι οικονομικές εξελίξεις~~.

Άλλωστε, η ολοκλήρωση του κοινωνικού προγράμματος της κυβέρνησης
και η μακροχρόνια εξασφάλιση των απαραίτητων συνθηκών για μια σταθερή
βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων, καθώς και η μείωση της
ανεργίας, απαιτούν μια περισσότερο αποφασιστική και ριζική αντιμετώπιση
των συγκυριακών αλλά και των βαθύτερων αδυναμιών της οικονομίας.

Το σκεπτικό αυτό, που υιοθετεί η κυβέρνηση και που δεχθηκε την
έγκριση των κοινωνικών εταίρων στα πλαίσια των συζητήσεων που έγιναν
στο ΕΣΑΠ, θέτει ως άμεση προτεραιότητα την αντιμετώπιση του ελλείμματος
της χώρας στις συναλλαγές της με το εξωτερικό σε στενή εξάρτηση με την
αύξηση της ανταγωνιστικότητας της παραγωγής του βιομηχανικού μας δυναμικού.

Παράλληλος στόχος είναι και η μείωση του πληθωρισμού, ~~χάρη~~ σε μια
συστηματική αποκλιμάκωση των ~~πληθωριστικών~~ πιέσεων. Είναι αλήθεια ότι
ο ρυθμός μείωσης του πληθωρισμού, τα προηγούμενα χρόνια, δεν υπήρξε καθόλου
ικανοποιητικός, δημιουργώντας ισχυρά προβλήματα στην εφαρμογή του οικονο-
μικού προγράμματος της κυβέρνησης. Επιπλέον, η συνεχιζόμενη διαφορά
αμέσως στο μέσο επίπεδο αύξησης των τιμών στη χώρα μας και ~~στην αύξηση~~ ^{στον πληθωρισμό}
~~των~~ ^{των} ~~τιμών~~ ^{τιμών} ~~στης~~ ^{στης} ~~χώρας~~ ^{χώρας} με τις οποίες έχουμε τον μεγαλύτερο όγκο των συναλλαγών μας,
δημιουργεί πρόσθετες πιέσεις στην οικονομία μας και στο εθνικό εισόδημα.

Η συγχρονισμένη αντιμετώπιση των δύο αυτών κεντρικών προβλημάτων
συνδέεται εξάλλου με την εξασφάλιση ~~κρίσιμων ζτημάτων της σταθερής~~
~~προσέλευσης της κυβέρνησης στην πολιτική~~ ^{και} κατοχύρωσης της εθνικής ανεξαρτησίας.
Και τούτο, όχι μόνον γιατί η οικονομική ανάπτυξη αποτελεί έναν από τους
απαραίτητους όρους για την ~~κατασκευή~~ ^{υπεράσπιση} της εθνικής υπόστασης αλλά ~~και~~ γιατί
η συσσώρευση των προβλημάτων των προηγούμενων δεκαετιών εμφανίζεται
πιεστικά και στο θέμα των πληρωμών για την ~~εξυπηρέτηση του εξωτερικού~~
^{απογραμμάτισης} χρέους που σύναψε η χώρα μας εξαιτίας της ~~πολιτικής~~ ^{πολιτικής}, που
ασκήθηκε μεταπολεμικά.

"Το πρόβλημα", είπε ο Πρωθυπουργός, "δεν είναι αν μπορούμε να δανει-
ζόμαστε στο εξωτερικό. Η δανειοληπτική ικανότητα της χώρας είναι υψηλή.

